

1907 JUL 14.
Sz. kft. Insertiunell.

Abonamentul:
Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.
Foaie apare în fie care
Sâmbătă

Unitatea

Un sir garmonios
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.
Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
stratiunea „Unitatei”
în
Blaj

Foaie bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 13 Iuliu 1907

Numărul 27.

ÎNTÂIA SUTĂ.

Duminecă la 1 Iulie v. se împlinesc o sută ani, de când fericitul Episcop al Făgărașului Ioan Bob, a instalat în catedrala din Blaj, pe cei dintâi membri ai Capitulului întemeiat de el.

De abia trecuse o altă sută, dela reîntoarcerea în legătura de dragoste cu Scaunul sf. Petru, și sub căldura noului spirit, ce pornia dela Roma, o viață mai vioie și mai puternică, începă să pulseze în organismul bisericeii unite.

De abia șezuseră șasă Episcopi pe strălucitul scaun de conducători ai bisericeii române unite, și deja numele lor se vestisă în toate părțile, deja tinera biserică își avea martirii ei.

Nu trecuse vreme îndelungată, decând osămintele neuitatului Inocențiu Klein, se așezară spre repaus în locul de esil, departe de fiii săi sufletești, pentru binele cărora trebu să ieie toiagul de pribeag. Erau încă proaspete în mințile credincioșilor faptele pline de evlavie și sfințenia vieții dusă de Vlădica Petru Pavel Aron și nu se uitaseră suferințele îndurate de Gregoriu Maior, când împăratul Iosif II. numi de vlădică a Făgărașului pe vestitul de cruțător protopop Ioan Bob de Capolnoc-Mănăstur. Mai mult de 46 ani conduse acest Arhieru soarta diecesei Făgărașului, luptând din răsuperi pentru dobândirea de drepturi și favoruri pentru biserică sa. Se convinse însă în sfârșit, că nime nu poate să te ajute așa bine, de cum te poți însu-ți ajuta; și atunci grija sa de căpetenie fū să adune bani, să strângă cât de multă avere, pe care apoi să o folosească pentru ridicarea bisericeii și neamului.

Și Dumnezeu i-a ajutat!

În Faur 1807 Episcopul ajunge să-și poată realiză una dintre celea mai intime dorințe ale sale. El înain-

tează domnitorului literile fundamentale pentru instituirea unui Capitul de 7 membri, de a căror subsistență s'a îngrijit el, cumpărându-le locuințe corăspunzătoare și dându-le plată din fundațiunea sa.

Impăratul Francisc I. salută cu bucurie acest plan al Episcopului Bob și în luna următoare îi retrimite literile fundamentale aprobate, așa cât Episcopul, care își avea deja alese persoanele pentru noua instituțiune, pută să-i și instaleze în curând, în prezența unui comisar guvernial. În Decemvrie aceluiaș an, Papa Piu VII. prin bulla „Apostolatus Officium”, confirmă instituirea Capitulului.

Azi, când sărbătorim în inimile noastre aniversarea unui veac dela înființarea Capitulului, nu putem în de ajuns aduce laudele noastre înțeleptului Arhieru, care, prin înființarea acestei corporațiuni bisericești, a dat prilej clerului secular să facă progrese mari pe terenul științelor, așa cât în șirul bărbaților vrednici, cari au fost chemați să ocupe loc în Capitul, foarte adese întâlnim persoane ilustre, scriitori distinși, lucrători neobosiți, cari au ridicat foarte mult nimbul poporului românesc și a bisericeii unite. Ceea ce aflăm la ei, e sentimentul foarte dezvoltat al dragostei față de cei lipsiți, căci, aproape fiecare din ei, a lăsat la moartea sa fundațiuni pentru ajutorarea tinerilor, cari fac spor la învățătură.

Episcopul Bob prin înființarea acestei corporațiuni, voia să aivă lângă sine un ajutor în guvernarea bisericeii, în locul călugărilor bazilitani, cari, prin împrejurarea, că erau și puțini și ocupați cu instruirea tinerimei dela școalele din Blaj, nu-și puteau îndeplini cum se cuvine această datorință. Bob a obligat pe membrii Capitulului său: să facă visitații canonice prin anumite părți ale diecesei, — să predice cuvântul lui Dumnezeu în biserică catedrală,

să asculte mărturisirile credincioșilor și să celebreze an de an un anumit număr de liturgii pentru fundator.

Mai târziu, când Capitulul fū completat la 10, prin numirea alor 3 canonici de fundațiune regească, și ridicat la demnitatea de Capitul mitropolitan, s'a pregătit o constituțiune a Capitulului, aprobată de Mitropolitul Vancea, și Sfinția Sa Pontificele Leo XIII. în care se înmulțesc și schimbă obligațiunile canonicilor, dându-li-se felurite agende, ca funcționari bisericești, asesori consistoriali, asesori la diferite comisiuni, administratori ai fundațiunilor bisericești și revisori ai averilor bisericilor și școalelor din Arhidieceză.

Astfel această instituțiune deja în primul veac al ființii sale a ajuns la o importanță mare și respectabilă în sinul bisericeii noastre. Ajute Dumnezău, ca și de aci înainte ea să continue a fi cel mai sincer și credincios consiliar și sfātuitor a Mitropolitului în conducerea Arhidiecezei și a Provinciei mitropolitane, apărând cu jalusie biserică, instituțiile ei și neamul nostru întreg, contra primejdiilor de tot soiul, ce se îngrămădesc de asupra capului nostru!

Membrii capitulari, dela început până azi.

1. **Demetriu Caian sen.**, cel dintâiu prepozit capitular. A făcut teologia la Viena. Preot la Roșia montană, paroh și protopop în Oșorheiu, apoi la Blaj, prefect al Tipografiei, notar consistorial și profesor la seminar. A fost canonic 14 ani. A lăsat o fundațiune votivală.

2. **Avram Meheși**, a învățat la Academia iesuiților din Cluj, fost paroh și protopop la Gherla și Cluj-Mănăstur, a funcționat 2 ani în calitate de canonic lector. A lăsat o fundațiune de liturgii pentru preotul din Mănăstur.

3. **Ioan Para**, a făcut studiile teologice la Viena, fost capelan castrens, protopop al Năsăudului și vicar al Rodnei și mai târziu al Făgărașului, 2 ani a servit ca primul canonic cantor.

4. **Basilii Filipan**. A făcut teologia la Agria, fost prefect de studii în seminarul din Lemberg, unde a fost promovat de doctor în teologie. A propus ca profesor în seminarul din Blaj, paroh în Lăpușul rom. și Chiciud, protopop al Buzei și Fărăgăului, mai târziu, canonic custode, prepozit și vicar capitular, 25 ani a fost în capitul. A lăsat o fundațiune votivală mare.

5. **Ioan Nobili**. A ascultat teologia la Viena, a fost rector al seminariului din Blaj, protopop al Sibiiului, capelan castrens, protopop al Tășnadului și Sărvașului, mai apoi al Blajului și întâiul canonic școlastic. A fost 17 ani membru capitular, a lăsat o fundație votivală pentru preoții din Jibot și Balomir.

6. **Demetriu Vaida**. Teologia a ascultat-o la Pojon, fost profesor la gimnaz, paroh în Gherla și protopop la Cluj, și apoi canonic, în care calitate a servit 11 ani.

7. **Demetriu Caian jun.** Teolog de Viena, profesor de teologie, prefect și apoi rector la seminar, secretar episcopesc și vicar capitular. A fost primul canonic teolog și a stat în capitul 25 ani.

8. **Teodor Pop**, teolog de Viena, profesor și prefect la seminarul din Blaj, a servit în capitul 26 ani, fiind numit canonic în vârstă de 27 ani. Fost candidat de episcop după Bob. A lăsat o fundațiune votivală.

9. **Gavril Stoica**, a ascultat teologia la Pojon, a fost profesor gimnazial, apoi protopop la Bálványos-Várolya, de aci la Sic și apoi la Jucul inf. A fost și el 27 ani în capitul. A lăsat o fundațiune votivală pentru preotul din Milășel, locul natal.

10. **Ioan Leményi**, a ascultat filozofia și jura la Cluj, teologia la Blaj și Orade, fost profesor la Blaj, protopop la Cluj. La 1819 a fost ales canonic și la 1832 episcop.

11. **Simeon Crainic**, fost teolog la Blaj, protopop la Albajulia, la 1823 numit canonic. A stat în Capitul 32 ani. A lăsat o fundațiune pentru preoți și învățători.

12. **Basilii Rațiu**, a ascultat filozofia la Cluj, teologia la Blaj și Viena. Profesor la seminar, paroh la M.-Uioara, protopop al Turdei și la 1824 canonic, în care slujbă a stat 46 ani.

13. **Ioan Nemeș**. A ascultat filozofia la Lemberg și teologia la Blaj, profesor la Blaj, capelan castrens, secretar episcopesc, paroh în Cluj, vicar la Năsăud, apoi canonic și director gimnazial. A stat în capitul 7 ani.

14. **Constantin Alutan**, teolog de Viena, profesor la Blaj și apoi vicar al Fărăgășului și Săcuimei. La 1834 a fost numit canonic, în care calitate a servit 34 ani. A lăsat fundațiune pentru liturgii și stipendii la studenți.

15. **Ștefan Boeriu**, teolog de Blaj, profesor gimnazial, paroh și protopop la Abósfalva și Odorheiu. La 1834 a fost ales canonic, în care slujbă a fost 27 ani. A lăsat fundațiune votivală.

16. **Isidor Albini**, a absolvat teologia la Blaj, fost profesor la gimnaz și seminar, protopop al Cutului, prefect al Tipografiei, apoi vicar al Silvaniei, în care calitate a fost candidat de episcop, după moartea lui Bob. La 1835 ales canonic, mort după 8 ani.

17. **Ioan Barna**, a absolvat teologia la Blaj, profesor, protopop la Vereșmort, la 1837 ales canonic, în care calitate a stat 13 ani.

18. **Arseniu Popoviciu**, de asemenea a absolvat teologia la Blaj, fost profesor, cooperador în Cluj, paroh în Kis-Aranyos și protopop al Turdei. A fost ales canonic la 1840, după 5 ani însă a murit.

19. **Timoteu Cipariu**, a absolvat teologia la Blaj, fost profesor de gimnaz și teologie și prefect la Seminar. A fost ales director gimnazial, președinte al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, membru al Academiei române dela înființarea ei, apoi vicepreședinte, deputat în dieta transilvană și unul din notarii marelui adunări naționale din 1848. Cipariu a fost unul dintre cei mai învățați bărbați ai Românilor, a publicat o mulțime de scrieri, ales din domeniul limbistic. A fost 42 ani canonic, și a fost candidat în locul al doilea la scaunul mitropolitan după moartea mitropolitului Șuluț. Fundațiunea lăsată de el trece peste 60 mii coroane.

20. **Teodor Șereni**, a absolvat teologia la Blaj, fost profesor de gimnaz și teologie, arhivar și notar consistorial și secretar episcopesc, mai târziu vicar al Fărăgășului. Canonic a fost ales la 1845, fiind în această demnitate 18 ani.

21. **Constantin Papfalvi**, a absolvat teologia la Blaj, a fost profesor la gimnaz, paroh în Hunedoara și vicar al Hațegului. La 1851 a fost ales canonic și a trăit încă 42 ani în această vrednicie. Fundația lăsată de el se urcă la 60 mii cor. Și el a fost candidat la scaunul mitropolitan.

22. **Ioan Fekete Negruțiu**, a absolvat teologia la Blaj, profesor de gimnaz, apoi paroh și protopop la Cluj. La 1862 ales canonic, a funcționat ca secretar arhiepiscopesc, director la norme și protopop la Blaj. A fost deputat la dieta transilvană și la senatul imperial. După 26 ani de canonicie a murit, lăsând o fundație, care azi s'a ridicat la 11 mii coroane.

23. **Ioan Chirilă**, a absolvat teologia la Blaj, unde a fost și născut. A funcționat ca profesor la gimnaz, cooperador la Blaj, paroh și protopop în Săcărâmb și vicar la Fărăgăș. La 1862 a fost ales de canonic și a stat în această demnitate 17 ani. A lăsat o fundațiune de stipendii, care azi trece peste 14 mii coroane.

24. **Gregoriu Mihali**, a studiat teologia la Blaj și Viena, a fost profesor, cooperador la Zlagna apoi protopop al Roșiei montane. Numit canonic la 1862 ca unul dintre cei dintâi canonici de fundațiune regească. A murit după 10 ani.

25. **Antoniu Vestemian**, a absolvat teologia la Blaj, fost preot în Veștem, paroh în Sibii și profesor de limba română la gimnaziul de stat. Numit canonic regesc la 1865, apoi profesor și rector la seminar și secretar mitropolitan. A fost canonic 25 ani. La 1852 decorat cu crucea de argint pentru merite.

26. **Elie Vlassa**, a făcut teologia la Blaj, a fost profesor la gimnaz, prefect la Seminar, paroh în Vereșmort, protopop al Arieșului și mai târziu al Turdei. A fost numit canonic la 1862, și a stat în această demnitate 34 ani. A lăsat o fundațiune de stipendii de peste 5 mii coroane.

27. **Ștefan Manfi**, a absolvat teologia la Blaj, a funcționat la oficiul arhidiecezan, ca arhivar și notar consistorial și mai târziu ca paroh al Blajului. A fost ales canonic la 1869, și a trăit încă 17 ani.

28. **Ioan Pamfilie**, a studiat teologia la Viena. a fost prefect și profesor la seminar, director al cancelariei mitrop. apoi paroh și protopop al Clujului. Din 1869—1877 adevărat abia 8 ani a fost canonic.

29. **Ioan Antonelli**, a absolvat teologia la Blaj, a fost profesor la Blaj protopop al Turdei și vicar al Fărăgășului și Săcuimei. Decorat cu crucea de argint pentru merite și cu ordul rusec sf. Ana. A fost ales deputat la Cluj și Pesta. Ales canonic la 1872. A fost director gimnazial. Mort după 16 ani.

30. **Leonțiu Leontean**, a ascultat teologia la Blaj, fost profesor și catehet, apoi cooperador la Vereșmort și protopop la Uioara. Numit canonic la 1872. a stat în aceasta demnitate 16 ani.

31. **Ioan M. Moldovan**, a ascultat teologia la Pesta, Viena și Blaj. A fost profesor la teologie și gimnaz. Ales canonic la 1879, a fost director gimnazial, președinte al Asociațiunii, membru al Academiei române; după moartea mitropolitului Vancea, a fost candidat la scaunul mitropolitan. Actual *preposit și vicar general arhiepiscopesc*. A scris felurite manuale de școale și scrieri din domeniul istoriei bisericești române unite.

32. **Dr. Ioan Rațiu**, a absolvat teologia la Viena, unde a fost promovat și de doctor în teologie. A fost profesor și rector seminarioal, apoi secretar mitropolitan. Ales canonic la 1879, a murit după 21 ani. A scris mai multe opuri teologice.

33. **Alesandru Micu**, a ascultat teologia la Blaj și Viena, fost profesor la seminar și gimnaz, apoi vicar la Fărăgăș. Ales canonic la 1887, a fost și director la gimnaz. Mort după 8 ani. A lăsat o fundațiune de stipendii, care azi trece peste 9 mii coroane.

34. **Simeon P. Mateiu**, a absolvat teologia la Blaj, a funcționat vreme îndelungată la oficiul arhidiecezan trecând prin toate slujbele. Ales canonic la 1888, a fost numit rector seminarioal. Actual *canonic lector*.

35. **Iosif Hossu**, a absolvat teologia la Blaj, a fost paroh la Turda veche, apoi profesor de gimnaz la Blaj. La 1888 a fost numit canonic, și apoi director gimnazial. A publicat mai multe manuale școlastice. Actual *canonic penitențiar*.

36. **Gavril Pop**, a absolvat teologia la Blaj, fost profesor la seminarul teologic, apoi protopop la Cluj. Ales canonic la 1889, a publicat mai multe scrieri mai ales teologice. A fost și rector seminarioal. Actual *canonic cantor*.

37. **Dr. Alesandru Grama**, a absolvat teologia la Blaj și a luat doctoratul la Viena. A fost profesor la gimnaz, seminar, prefect de studii și întâiul rector al internatului de băieți. Ales canonic la 1889. A fost rector la seminar, redactor la „Foaia bisericească” și unul din întemeietorii și colaboratorii „Unirei.” A scris mai multe opuri din domeniul teologic. Mort după 7 ani de canonicie.

38. **Dr. Augustin Bunea**, a absolvat teologia la Roma, unde a luat și doctoratul în teologie. A fost profesor la gimnaz și teologie și prefect la seminarul băieților și teologilor. A ocupat toate slujbele Oficiului Arhidiecezan. Ales canonic la 1895. Scriitor bisericesc, membru corespondent al Academiei române. Actual *canonic custode* și administrator al domeniilor fundamentale.

39. **Dr. Vasile Hossu**, doctor în filozofie și teologie dela institutul propagandei din Roma. A fost profesor la gimnaz și seminar, rector al internatului de băieți, fondator și primul redactor al „Unirei.” Ales canonic la 1898 și după 5 ani Episcop al Lugojului.

40. **Dr. Victor Szmigelski**, a absolvat teologia la Pesta, a luat doctoratul la Viena. Profesor la gimnaz și seminar. Fondator și al doilea redactor al „Unirei.” La 1898 ales canonic. Scriitor bisericesc și membru în comisia pentru revederea cărților bisericești. Actualul *canonic școlastic*.

41. **Alexandru Uilacan**, a absolvat teologia la Blaj și a fost profesor la gimnaz 27 ani. Fost redactor al „Foi școlastice”, a scris mai multe manuale școlastice. La 1900 numit *canonic referendariu*.

42. **Ioan V. Russu**, a absolvat teologia la Blaj, a fost profesor de norme și gimnaz, apoi paroh și protopop al Sibiului și profesor de limba română la gimnaziul de stat. Ales canonic la 1901 mort după 4 ani. A lăsat o fundațiune de peste 35 mii cor. A scris mai multe opuri istorice, a fost vicepreședinte al Asociațiunii.

43. **Dr. Izidor Marcu**, a absolvat teologia la Blaj și a luat doctoratul la Viena. A fost secretar mitrop. profesor și prefect la seminar, azi rector. Unul din fundatorii „Unirei.” Ales canonic la 1901. Actual *canonic cancelar*. A scris mai multe opuri teologice.

44. **Stefan Pop**, a ascultat teologia la Pesta și Blaj. A funcționat ca vicenotar apoi protonotar și asesor conzistorial. Ales *canonic teolog* la 1903.

45. **Georgiu Muntean**, a absolvat teologia la Blaj, a ascultat pedagogia super. la Praga. A fost profesor de norme și preparandie și în urmă director. Numit canonic prebendat la 1906.

Viitorul monarhiei În numărul dela 5 Iuliu c. foaia vieneză „Reichspost” publică un articol prim din peana deputatului creștin social Dr. Emilian Schöpfer. Articolul se ocupă în linia primă cu relația încordată dintre Croați și Magiari, atinge chestiunea, cum s'ar putea rezolva chestia aceasta și pe urmă vorbește și despre celelalte popoare nemagiare din Ungaria, cari stau cu mult mai rău decât Croații, cari au drepturi garantate prin legi, pe când popoarele nemagiare din Ungaria n'au nici un drept politic, căci li le-au răpit toate Magiarii.

Credem că e de interes pentru cetitorii noștri să dăm măcar numai un estras din partea aceea a articolului, carea ne privește pe noi, să-și poată face o idee clară despre principiile, cari le profesază în privința aceasta cel mai puternic partid din camera austriacă: Dr. Lueger și prietini săi.

Articolul spune, că isvorul tuturor rețelilor, cari le îndură popoarele nemagiare din Ungaria e *dualismul*, care de rămâne pe bazele de până aci, de bună samă va duce în prăpastie monarhia austro-ungară. El constă numai din nește petece, în locul lui e nevoie să vină ceva întreg, în care să se dea voie și puțină fiecărei părți constitutive să se desvoalte conform timpului de azi pe baze naționale, sau cu altă vorbă: monarhia viitorului are să fie clădită pe libertatea singuraticelor popoare din monarhie.

Magiarii s'au lăudat, că au forțat pe Nemții din Austria să dea drepturi politice popoarelor celorlalte: va veni timpul când sub presiunea parlamentului austriac vor fi siliți Magiarii să introducă votul universal, care va trezi și întări puterile naționale ale popoarelor asuprite, și atunci va fi sfârșitul domniei cu forța. Guvernul ungar accelerează acest sfârșit prin purtarea sa față de Croați. El se și teme de catastrofă, cum se poate vedea din amăreala și durerea cu care s'a adresat Wekerle Croaților.

Mesagiul de tron austriac s'a ocupat cu modul cum e a-se întări monarhia: să se unească toate popoarele sub sceptrul unei dinastii, și cu puterile naționale organizate cu toții să stee întru ajutorul ideii imperiale. Acesta e programul cel mai apropiat al camerei alese pe baza votului universal. Dar aceasta nu va aduce vindecarea boalelor de cari suferă monarhia, dacă acelaș ideal nu va fi urmărit din locul cel mai înalt și în Ungaria, să fie eliberate toate popoarele, și toate națiunile să se unească de fapt sub sceptrul Habsburgilor.

Aceasta e datorința și programul partidului creștin social, el n'are să se uite, laturi ci să promoveze scopul acesta din toate puterile, să vadă popoarele, că este o partidă, care are de țintă liberarea tuturor popoarelor din monarhie, desvoltarea lor liberă, singura bază solidă a monarhiei.

REVISTE.

Ungaria. S'a închis prima sesiune parlamentară a „marelui guvern național.” Împrejurările politice de azi îi lasă pesimiști pe politicienii magiari, de aceea zic, că prima sesiune a constat numai din jertfe, îi lipsesc roadele așteptate: garanțiile constituționale.

Tractativele între celea doua guverne cu privire la dualism încă durează, comunicatele semioficioase dau să înțelegem, că acum se așteaptă ceva rezultat bun dela ele, mai înainte nu eră nici o nădejde de înțeles, căci nu erau clarificate principiile de mănecare.

Croația. Noul ban Rakodeczay alias Fucec, e încă tot acolo de unde a pornit, n'a făcut nici o ispravă. Șefi de secție încă n'are, și îi lipsesc și comiții supremi. Foaia guvernamentală „Narodne Noviny” îi laudă calitățile celea bune, și nădăjduște, că sub conducerea lui se va creă un mare partid croat, care să se pună pe baze „reale.” Cu totul altfel se exprimă despre el celelalte foi croate și întreg poporul croat. În zilele din urmă ale săptămânei va sosi la Budapesta să se sfătuiască cu ministrii ungari și cu cel croat asupra măsurilor ce sunt de a se lua. Toate acestea nu vor face multă ispravă,

căci nu se poate cârmul o națiune în contra voinții sale.

Iaponia. Pe când delegații conferinții de pace dela Haga țin la discursuri sarbede adese, — despre scăderea contingentului militar, despre desarmare: lumea întreagă se uită cu neîncredere la Iaponia, carea iarăși se mișcă. Bugetul armatei l'a ridicat în anul trecut dela 52 milioane ieni la 111 milioane, pentru flotă a cheltuit 82 milioane în loc de 40 milioane ieni. Face corăbii de războiu nouă, și și-a adunat deja flota în Oceanul pacific. Cu cine se va încăeră, nu se știe, căci trei sunt candidatele: Anglia, Statele Unite și Rusia. Statele unite încă și-au trimis deja flota în apele oceanului pacific, dar declară sus și tare,

că nici prin minte nu le trece un războiu cu Iaponia, ci numai motive comerciale le-au îndemnat la acest paș. Alții zic, că s'ar naște războiu între Iaponia și Anglia, după ce flota japoneză s'a întărit în timpul din urmă colosal, semn, că ar aveă de gând Iaponia să se măsure cu un dușman puternic pe mare. Iaponia are de gând să ajute India, să se elibereze de sub Anglia, și să fie liberă și independentă. Mai mult tremură Rusia, pe carea acum o găsește Iaponia în cea mai mare disordine. Ofițerii ruși se tem de un al doilea războiu cu Iaponezii, căci flota rusească — putem zice, că — nu mai este. Portul cel mai însemnat Port Arthur e în mâinile Iaponezilor, cari din Port Arthur ușor pot cuprinde Vladivostok-ul, pot trece peste lacul Baical, și așa să scoată pe Rusia de tot din Asia.

Raport general

despre starea și activitatea societății de lectură „*Inocențiu Micu Clain*” a teologilor din Blaj pe anul 1906/7.

(Continuare).

A) Partea generală.

1. Activitatea literară.

Vom da seamă mai întâi despre activitatea literară ce au desvoltat-o membrii în sinul societății, pentru că cu drept cuvânt se poate zice că întreagă viața unei societăți se oglindește în activitatea ce membrii ei o desvoaltă pe teren literar. E adevărat, că unul ori altul dintre membrii societății nu au prezintat lucrări în scris, însă din aceasta nu urmează, că acela nu ar fi studiat și citit ori cât de mult. Cu toate că aceasta poate să fie adevărat despre unul ori altul, în general vorbind însă numărul și calitatea lucrărilor, cari s'au citit în ședințele literare

ne arată mai bine, cum și întru cât și-au dat silința membrii societății ca să folosească mijloacele de perfecționare, pe cari le pune la dispoziție societatea.

În anul acesta societatea noastră au ținut 5 ședințe literare. Toate lucrările, cari s'au cetit în acelea să potrivesc deaproape cu scopul societății, tractând ori direct despre chemarea unui preot, ori despre lucruri, cari stau în legătură strânsă cu aceasta și despre ținuta, pe care trebuie să o aibă un preot în mijlocul credincioșilor săi și în fața curentelor din societatea modernă. Lucrările acestea prezintă o valoare destul de însemnată, iar din partea autorilor interes față de chestiile de actualitate pentru un preot.

Foarte nimerită au fost și traducerea alor două conferințe ale episcopului Prohászka.

Din numărul cam mic al lucrărilor să vede însă, că prea puțini membrii au luat parte activă în ședințele literare. — În ședințele literare au luat parte mai mulți membrii și cu declamări.

În anul acesta societatea noastră a dat și un concert în 22 Nov. cu concursul binevoitor al inteligenței române din Blaj, sub conducerea dlui Iacob Mureșianu, despre al cărui rezultat sau scris și în ziare și s'au publicat raport la timpul său.

2. Despre ședințele societății și numărul lor.

În anul acesta societatea noastră au ținut cu totul 18 ședințe, dintre cari 1 constitutivă, 5 literare, 4 administrative ordinare și 8 administrative extraordinare

3. Doliul societății.

Eram la începutul lunii Iunie a anului trecut și la începutul anului curent de gestiune, când ne sosi trista veste, că fratele nostru Clemente Petrașcu a încetat din viață. Deși cunoșteam starea sănătății lui, nu ne venea să credem că el a încetat de a mai fi între cei vii; nu, căci nădăjdiam tare în Domnul, că-i va redă sănătatea, că ni-l va aduce iarăș în mijlocul nostru.

Dar nu, i-a plăcut lui Dumnezeu de el și l'a chemat la sine. Eră o inimă bună, un suflet curat și nobil; ne eră așa de iubit! O pildă vie de blândeță și umilință ne eră el, un inger în mijlocul nostru! — I-am dat cinstea din urmă, petrecând scumpul lui cadavru la mormânt în Ciugud, unde în numele tuturor colegilor săi i-am zis cel din urmă — rămas bun, — i-am promis, că ne vom ruga la altariul Domnului pentru el. Cuvântul de adio la cimiter. l'a rostit președintele societății Septimiu Sever Popa. El își doarme acum somnul său dulce și lin, iar noi îi vom păstra pururea amintirea!

Cu aceeaș adâncă durere a trebuit să noteze societatea noastră de lectură în analele sale și trista întâmplare — moartea mult regretatului ei membru extraordinar, a profesorului emerit Nicolae cândva Ionaș.

Toți îl iubia, căci pe toți îi iubea. Eră un om plin de viață și pururea vesel. A fost bardul melodiilor bisericesti și adevăratul doinitor român. Nici când nu-l vom uita! Membrii societății noastre au luat parte la îngroparea osămintelor lui, iar președintele Septimiu S. Popa a rostit un ultim cuvânt de adio.

B) Partea specială.

1. Comitetul societății.

Comitetul societății ales în ședința constituantă ținută la Maiu 1906 s'a completat în prima ședință administrativă ordinară ținută la 4 Octombrie 1906 și astfel comitetul societății pe anul 1906/7 a fost compus din următorii:

Preșident: Septimiu Sever Popa, teol. an. IV. Vice-preșident: Augustin Folea, teol. an. III. Secretar: Romul R. Stoica, teol. an. IV. Cassar: Aurel Păculea, teol. an. III. Controlor: Petru Domsa teol. an. II. Arhivar: Vasilie Candrea teol. an. III. Bibliotecar: Iuliu Maior, teol. an. II. Vice-bibliotecar: Augustin Ciungan, teol. an. I. Notar: Iustin Poruțiu teol. an. I.

Iar membrii în comisia literară: Alexandru Ghelner și Adrian Oțoiu teol. an. IV. Vasile Cerghizan și Aurel Inbaș, teol. an. III., Iuliu Căpâlnean și Cornel Popa, teol. an. II. Octavian Bugner și Ioan Pop, teol. an. I.

Pentruca să nu se intrerupă mersul societății nici în timpul vacanței de vară, societatea pe cum în alți ani așa și în anul acesta a aflat de bine aș constitui comitetul ei pe anul de gestiune viitor; astfel în ședința constituantă din 27 April a. c. și-a compus comitetul în modul următor:

Preșident: Augustin Folea, teol. an. III. Vice-preșident: Iuliu Maior, teolog an. II. Secretar: Valer Opreș, teol. an. III. Cassar: Petru Domsa, teol. an. II. Controlor: Iustin Poruț, teol. an. I. Arhivar: Onoriu Sava, teol. an. II. Bibliotecar: Augustin Ciungan, teolog an. I.

Completarea comitetului așisderea se va face ca în anii trecuți la începutul anului școlastic viitor cu ocaziunea intrării noilor membrii în sânul societății.

2. Membrii societății.

a) Fundatori.

1. † Escelenția Sa Dr. Ioan Vancea mitropolit Blaj. 2. Escelenția Sa Dr. Victor Mihályi mitropolit Blaj. 3. † Escelenția Sa Mihail Pavel. Episcop Oradea-mare. 4. Ilustritatea Sa Domnul Ioan M. Moldovan, președit, Blaj. 5. † Rvmul Alexandru Micu canonic, Blaj. 6. Rvmul Simeon Pop Mateiu, canonic, Blaj. 7. † Rmul Dr. Ales. Grama canonic Blaj. 8. Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, Episcop Lugoj. 9. Ilustrit. Sa Iuliu Bardosy, inspector școl. pens. 10. † Rmul Basiliu Rațiu, Rector sem., Blaj. 11. Sp. D. Iulia Laurențiu. 12. Spect. D. Dr. Nicolae Calmurky. 13. Sp. D. Dr. Teodorescu, medic militar, Alba-Iulia. 14. On. E. Măcelariu, preot pens., Miercurea, 15. E. Petroviciu. Căpitan, (România). 16. Dr. E. Elefterescu, (România). 17. † Georgiu Boieriu, Locotenent, Vad. 18. On. Ioachim Totoian, par., Chișfalău. 19. On. Doamnă Silvia Handrea. 20. Institutul de credit „Patria,” Blaj. 21. Institutul de credit „Economul,” Cluj. 22. † Cl. Ioan Bob, prof. Blaj. 23. † Rmul Ioan Antoneli canonic. Blaj. 24. † Reverendiss. S. Ciaclani. 25. † Rmul Constantin Papfalvi, canonic. Blaj. 26. On. Ioan Bozac preot, Sâmbotelec. 27. Institutul de credit „Arieșana.” Turda. 28. Institutul de credit „Mureșana.” Reghin. 29. M. On. Iosif Lita, v.-protop. Iclod.

b) Onorari.

1. Ilustritatea Sa Dr. Demetriu Radu. Episcop. Oradea-mare. 2. I. M. Moldovan. 3. † Ales. Micu, canonic. Blaj. 4. † Dr. Ales. Grama, canonic Blaj. 5. Dr. Victor Szmigelski, canonic. Blaj. 6. Ioan German, prof. penz. Blaj. 7. A. Boca, Velchierianul. 8. Iuliu Popa. 9. Iosif Pop. 10. Gedeon Blăjan. 11. † Bas. Rațiu, Rector semin. Blaj. 12. Dr. Vasilie Lucaciu, paroh în Șișești. 13. Dr. Ilie Dăian, protopop, Cluj. Dr. Augustin Bunea, canonic, Blaj. 15. Dr. Izidor Marcu, canonic, Blaj.

c) Ordinari.

Toți alumnii Seminarului Arhidiecezan gr.-cat. din Blaj.

d) Extraordinari.

1. † Nicolae Ionaș, fost prof. de cant. 2. Cornel Andrea, teolog abs. 3. Dș. Rozica Căpușan, învățătoare în loc.

(Va urmă).

SPICUIRI.

Dintr'un raport al „Luptei” Nr. 140 estragem câteva șire:

„Aci țin se amintesc ceva. Anume, că reuniunea gr.-ort. din Oravița rom. nici la întimpinare, nici la corul în masă nu a luat parte activă. Nu înțeleg de ce? Poate pentrucă, pe a lor steag e scris... neunire...?”

„Un caz regretabil și compromițator ne-a ajuns la cunoștință. Din izvor demn de toată credința ni-s'a spus, că și Mag. Sa dl deputat al cercului Oraviței, a adresat o depeșă reuniunii iubilante, care depeșă din oarecare eroare a ajuns la mâna dlui Carol Lazar, învățător gr.-ort. din loc. Dl Carol Lazar însă nici până azi n'a aflat de bine a înmanuă telegrama reuniunii iubilante, deși bine știă, că nici jidovii, nici nemții, ci românii uniți își serbează iubileul...”

Fără nici o vorbă dela noi!

Învitare de abonament.

P. T. Domni cetitori și abonenți sunt rugați, să binevoiască a-și renoua abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe ani trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datorile față de tipografie.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Noutăți.

Știri personale. Preasf. Episcop al Orăzii a plecat peste vară la Stâna de vale, excelentul loc de cură climatică din apropierea Beiușului. — iar Preasf. Episcop al Lugojului, s'a dus pentru îngrijirea sănătății la Marienbad.

Regele Carol la Erașov. Duminică după prânz Regele Carol, însoțit de prințul Carol și un ajutorant au vizitat Brașovul, venind cu automobilul dela Sinaia, unde petrece. Automobilul regal a parcurs câteva strade, a trecut prin promenadă și apoi fără de a se scobori din automobil s'au reîntors la Sinaia. Regele, carele purtă uniformă, a fos recunoscut de mulți.

Din dieceza de Orade. Dr. Florian Stan, canonic, a fost numit rector al seminarului de băieți. — Iovan Butcan, canonic, de director la preparandie. — Vasile Dumbravă, profesor, de director al gimnaziului dela Beiuș. — Corneliu Szabó, candidat de profesor e numit de profesor la preparandie, în locul lui Leontin Panovici, care s'a depărtat spre aș sfârși studiile universitare. — O veste îmbucurătoare mai aflăm dela Orade, anume că în locul edificiului nepotrivit pentru prapandie, se zidește un edificiu nou.

Hymen. Iovan Crișan și Sofia Popovici, anunță cununia lor, ce se va celebra la 28 Iulie st. n. 1907 în biserica gr.-cat. din Răcoșita.

Internatul de fetețe din Blaj a primit o directoare noană, în locul regretatei Aurelia Solomon. Dșoara *Elisa Bodocan*, fostă învățătoare la școlile noastre, și în timpul din urmă novită și profesoară la institutul călugărițelor din Strigon, a fost numită directoare la internat și profesoară la școala civilă de fetețe. Celea mai frumoase nădejdi se leagă de noua directoare.

Turneu de teatru. Aflăm cu bucurie, că artistul nostru *Zaharie Bărsanu* s'a logodit la București cu simpatica artistă *Olimpia Brușoveanu*, și că împreună cu o mică trupă au început un turneu artistic prin țară. Vineri și Duminică vor juca la Făgăraș apoi la Săliște, Orăștie, băile dela Sângeorgiu și pe Septembrie vor fi la Blaj. Repertoriul e compus din piese de câte un act, alese anume pentru publicul nostru.

Aviz. „Speranța“ noul institut de credit și economii din Hosman (proiectat sub numirea „Hosmăreana“) își va începe activitatea, la 15 Iulie 1907 st. n. — Acoardă credite cambiale, ipotecare și pe obligațiuni cu caventi. Primește depuneri până la 1000 cor. cu 5%, iar depuneri mai mari cu 6% — plătind și darea erarială. *Diracțiunea.*

Apel. Credincioșii comunității române gr.-cat din Feldioara au simțit sosirea timpului suprem pentru de-a edifica preabunului Dumnezeu casă nouă, corespunzătoare pentru înălțarea rugăciunilor sale către Tronul cereș, în locul bisericeii veche de lemn cu totul ruinată. Când și-a făcut această hotărâre a avut în vedere și aceea, că în toate locurile credincioșii se silesc a edifica biserici, cari servesc nu numai spre înălțarea lui Dumnezeu, ci și spre ridicarea vasei bisericeii și a neamului. Comunitatea bisericeii gr.-cat. din Feldioara, care abia numără 80

familii sărace (amestecate cu alte 100 bogate, abținătoare de altă confesiuni) de sine lăsată nu poate ca să-și realizeze propusul său măreț și nobil, fără numai cu ajutorul sufletelor îndurătoare și a inimilor darnice; pentru aceea comitetul bisericesc având credință în iubirea nesfârșită a inteligenței române față de popor; având încredere în neobositul zel a iubitei sale preoțimi a hotărât să-și îndrepte rugarea sa cu toată încrederea către marimozitatea neamului său și Te roagă pe M. On. Dta ca din scaunul vestirii cuvântului lui Dumnezeu să îndemni, să solicitezi pe credincioșii M. On. Dtale, că fiecare să primească cu toată căldura inimei pe trimișii poporului și să contribuie cât de puțin în numele dulcelui Isus, aleșilor poporului, cari au pornit prin țară ca umblând din poartă în poartă să adune daruri pentru realizarea scopului sublim de a edifica o biserică nouă gr.-cat. în Feldioara (cu concesiunea Inaltului Minister de interne Nrul 123248—1906). Daruri se primesc și direct la of. par. gr.-cat. din Feldioara (Melegföldvár) p. Buza, sub care titlu vor expedă darurile trimișii și trimișii poporului. Și de ar fi cât de puțin darul Dvorstre în numele dulcelui Isus va fi primit cu toată căldura inimei noastre, cu toată îndestulirea sufletului nostru și cu cea mai mare mulțumită despre ce la timpul său să va da rațiocini public. Feldioara, la 6 Iuliu 1907. Cu toată încrederea *Morușan Paul*, prim curator.

Concurs. Comitetul despărțământului Turda al Asociațiunii, aduce prin aceasta la cunoștința tuturor Domni preoți și învățători români de pe teritoriul despărțământului că a statorit 2 premii de câte 20 coroane pentru două lucrări respective prelegeri poporale. O lucrare are se tracteze despre pomologiă, ceialaltă poate tracta ori-ce subiect din economie în general (d. e. stupărit, cultura vermilor de mătăsă sau lucrarea pământului). Lucrările însoțite de un plic închis în care se stee numele autorului sunt a se trimite pe adresa secretarului cel mult până în 25 Iuliu st. n. a. c. Aceste două lucrări pe cari comitetul le va afla mai bune vor fi cetite în adunarea generală a despărțământului ce să va ținea în 28 Iulie st. n. a. c. în Ceanul deșert (Pusztacsán). Reflectanții sunt rugați a întrebuinta limbaj poporal să se ferească de șavanterie ci mai vârtos se aibă în vedere scopul practic al acestor prelegeri de a instrua și lumina poporul dela sate. Lucrările premiate formează proprietatea despărțământului. Pentru comitetul despărțământului. Turda la 6 Iulie 1907. *I. Vlăduțiu*, director. *Dr. Valer Moldovan*, secretar.

Petreceri Inteligența română din Capolnoc-Mănăștur și jur, invită la petrecerea cu dans ce se va aranja în Capolnoc-Mănăștur la 12 Iulie st. n. 1907. Venitul curat este destinat în favorul bisericeii rom. gr.-cat. din Lăpușul-Unguresc și pentru gimn. român din Brad.

— Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminică în 21 Iulie st. n. în sala mare a hotelului erarial din Murăș-Uioara. Venitul curat e destinat în favorul bisericeii arse din Inoc.

Convocare. Onorații membrii ai despărțământului XXIII. Turda al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ pe cum și toți sprijinitorii ei sunt

prin aceasta invitați la *Adunarea generală ordinară*, ce se va ținea în 28 Iuliu st. n. 1907 la 3 oare p. m. în comuna Ceanul deșert (Pusztacsán).

Înștiințare. Se aduce la cunoștința onoratului public român, că cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“ pentru anul școlar 1907/8 se vor începe în 15 Septembrie n. În anul școlar 1907/8 va funcționa atât secțiunea economică a școlii cât și cea industrială.

I. Instrucțiunea secțiunii economice (instructoare doamna Iulia Dancăș) va cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinăritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena. Îngrijirea bolnavilor; literatura română. Cursul acestei secțiuni e împărțit în: curs de toamnă dela 15 Septembrie până la 15 Ianuarie, curs de iarnă dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie și curs de primăvară dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii, Strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei.“) Se vor primi numai eleve, cari au implinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară. Instrucția va fi exclusiv în limba română. Se va conversa însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă. Taxele prescrie: pentru cursul de toamnă și de primăvară: elevele interne solvesc lunar K 50.—, cele externe K 40.— primind acestea din urmă numai ameză și ojină; pentru cursul de iarnă se solvește K 80.— lunar. În caz, că o elevă înscrisă deja intrerupe cursul fără motive acceptabile, e datoare a despăgubi reuniunea pentru fiecare lună a cursului cu câte K 10.—. Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat. 1/2 duzină din rufele necesare, 6 ștergere pentru bucătărie, pieptin, perie pentru cap perie pentru dinți, hainele necesare. Șorturile pentru bucătărie și-le vor face elevele însăși; dar șorturi pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale, (instructoare dșoara Alexandrina Tieranu), va cuprinde: cusut, croit, impletit cu mașina, țors și țesut. Elevele pot fi interne și externe. Cele interne vor avea să solvească pentru întreținere o taxă lunară de K 50.— și didactru lunar de K 10.—; cele externe vor solvi didactru lunar de K 10.—. În caz, că o elevă înscrisă deja intrerupe cursul fără motive acceptabile, e datoare a despăgubi reuniunea pentru fiecare lună cu câte K 10.—. Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat. 1/2 duzină din rufele necesare, pieptin, perie pentru cap, perie pentru dinți hainele necesare. Cursul se începe în mod regulat la 15 Septembrie n. și se termină la 15 Iulie n. Pentru amândouă cursurile informațiuni se pot primi dela conducătoarea școlii, dșoara Alexandrina Tieranu, Sibiu, Strada Baier Nr. 1. *Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu.“*

Necrolog. † *Amalia Rîșiu* în etate de 18 ani și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului Vineri în 12 Iuliu n. 1907. În-mormântarea rămășițelor pământeste și fi Duminică, în 14 Iunie la 3 oare d. a.

Odihnească în pace!

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas—Tatăl.

(Continuare). 9

— Și ce aveai de lucru acolo?
— Cioplîam lopeți, copila mea, căci nu voiam să fiu spre greutatea găzduitorului meu. Iar Sâmbăta intram în sinagogă și vestiam cuvântul lui Dumnezeu.
— Da, îmi aduc aminte de tine, părinte. Tu locuiai lângă sinagogă, în casa nobilului Titus Iustus?
— Îl cunoști?
— Era bun prieten cu tatăl meu.
— Și cine e tatăl tău?
— Tatăl meu e Amicles și eu sunt Acte.

Câteva clipe ei se priviră în tăcere, apoi Paul zise:

— Cunoșc pe tatăl tău. Dar spune, copila mea, cum a fost cu puțină să-ți părăsești țara? Cum s'a întâmplat, că odrasla unei nobile familii eline să ajungă la țermul Italiei aproape moartă, părăsită de toți?

Acte, care și de altcum era foarte emoționată, începu să tremure, la aceste cuvinte. În deplina conștiință a păcatului, își plecă capul și împreunându-și mâinile mărturisî între lacrimi:

— Iartă-mă, părinte. Greșala mea e mare, dar am ispășit-o; eu nu mai am nici tată nici țară.

Paul o mângăia cu vorbe blânde:

— Dacă nu mai ai țară, te voi conduce în alta nouă, iar dacă nu mai ai tată, de-aci încolo vei fi copila mea. Dar spune-mi, cum ai ajuns aci!

— Nu pot... căci aș muri de rușine înainte de ce aș putea isprăvi.

— E răndul meu așadar, ca să mă umilesc în fața ta, ca să te poți ridica apoi până la mine și să-ți descoperi pecatele. Îți voi povesti de viața mea.

— Părinte, și tu ai păcate?

— Da am, dar mulțămîta lui Dumnezeu, mi s'au iertat prin spășire. Ascultă, copilo, îți voi împărtăși unele lucruri, despre cari nu aveai cunoștință până acum, dar va veni ziua când le vei înțelege și le vei cunoaște de sînte și adevărate.

Paul începu să istorisească de tînețea lui, de evenimentele mari ale acelei vremi, de venirea lui Hristos pe pămînt... Povesti de goana ce s'a pus la cale împotriva lui Isus, fără să ascundă nici cu o vorbă măcar participarea lui la această goană. Aminti apoi de Damasc, de minunata lui întoarcere, când Saul, izgonitorul creștinilor se schimbă, prin minune, în Paul, apostolul neamurilor...

— Din ziua aceea — continuă el cu extaz — sînt așa de statornic în credința mea, după-cum eram de sălbătăcit mai nainte în necredință-mi. Am percurs Iudea întregă dela Sidon la Arat, dela muntele Seir până la râul Bresol, am percurs Asia-mică și Macedonia, am fost în Atena și în Corint,

în Malta și în Siracuza. și de vre-o două săptămâni sînt aici și chiar erî am primit o scrisoare dela frații din Roma, cari mă chiamă acolo. A sosit ziua biruinții, Domnul însuș ne arată calea, căci când vrea să reverse încredere asupra turmei sale, întru căștigarea libertății, întunecă mințea Caesarilor puternici și astfel tronul lor se surpă și puterea lor se spulberă în vînt. Înțelege, copila mea, nu e numai întîmplare, că Tiberiu a fost așa de laș, Claudiu așa de idiot, și, în sfîrșit, că Nero e nebun cu desăvîrșire. Astfel de împărați răstoarnă credința chiar a zeilor, la cari se închină... Zeii și împărații cei falși se prăbușesc de odată...

— Tată, strigă Acte, nu-mi mai sfășia inima, încetează!

Paul se uita cu mirare la Acte, apoi, ca și când i-ar fi ghicit taina, o întrebă:

— Bine, fetișo, dar ce ai tu cu monstrul acela setos de singe?

Ea izbucni în plîns.

— Vei afla îndată... Povestea mea e mai scurtă, dar e mai groaznică decît a ta — *eu sînt iubita Caesarului!*

— Vai, zise Paul cu oroare, e îngrozitor ce îmi spui.

Ingenunchie apoi într'un ungher al camerei celei scunde și, fără să mai zică o vorbă, își împreună mâinile spre rugăciune.

XV.

Spre seară, Paul își încinse brăul, își legă sandalele, luă toiagul și făcu semn Actei să-i urmeze.

Tot una-i era acum copilei, încătrău o va conduce; se încredea acum cu totul în el.

Ajunseră în curund la locul, unde se petrecuse groaznică tragedie de ieri. Luna într'arginta întinsul neclintit al apelor. Se zăria chiar margina celuilalt țerm, încât Acte putu deosebi palatul Caesarului din Baiae, și, zăbovind o clipă, își luă rămas bun, cu o singură privire dela acest loc. Își aminti încă odată de Lucius al ei cu multă dragoste. Ori ce ar fi zis, în sfîrșit, lumea despre Nero, ea nu vedea în el, decît pe Lucius harpistrul din Corint.

Paul o întrebă cu blîndeță:

— Vii, copila mea?

— O, părinte! zise Acte, fără să cuteze a-i spune ceva de amintirile, cari o țintuiau locului.

— La acest loc s'a întîmplat nenorocirea... Agrippina a scăpat pe o luntriță de a pescarilor... Aș vrea să știu înainte de a părăsi aceste locuri, că oare scăpat-a cu bine în vila ei?

Paul își ridică mîna, arătînd înspre un sul de fum, ce se înălța în direcția lacului lucrinic.

— Vezi acel sul de fum? E chiar la vila lucrinică... Cenușa Agrippinei va fi adunată numai mîne...

Acte se cutremură, înțelegînd groaznicul adevăr.

Se întoarse apoi îngrozită, alăturîndu-se de Paul.

Calea era lungă, răsărise deja lucefărul, când cei doi drumari ajunseră la Neapol. Veniseră pe calea Capua și în poarta orașului se întîlniră cu Silas, trimisul

lui Paul. Acesta schimbă cu el câteva vorbe, apoi părăsind orașul o luară peste ogoară, pășind în urmele lui Silas.

La margina unei păduriști, se opriră în fața unei vile frumoșele. Silas bătu la o ușă, cu mare grijă: întăi de două ori mai rar, apoi de două-ori, mai repede. Ușa se deschise și drumarii intrară. Se vedea că îl așteptaseră pe Paul, căci cu toții îl primiră ingenunchiați, cu mâinile împreunate spre rugăciune.

Apostolul îi binecuvîntă, apoi stăpîna casei spălă picioarele lui Paul, înainte de a se așeza la masă.

Acte necunoscînd ritualul noiei credințe se retrase într'un ungher. O fată ca de vârsta ei, o conduse apoi într'o cameră, care era rezervată pentru ea.

În curund servitoarea îi aduse partea de cină. Căsenii o încunjurară cu atîta dragoste, încât Acte rămasă cu totul uimită, când se convinse, că creștinii despre cari se vorbeau lucrurile cele mai grozave, erau așa de buni și de prevenitori.

La curtea Caesarului auzise chiar că creștinii sînt hoți și ucigași și că Caesarul îndeplinește un act de justiție, când îi aruncă pradă fiarelor.

Acum, că era numai de o zi în societatea lui Paul, remase cu totul surprinsă de ceea-ce descoperise și simția un dor nespus de a-i cunoaște cu desăvîrșire.

Spre sară plecară iarăș, de astădată pentru o cale mai lungă.

În drumul lor ajunseră la un râu, și când Paul vru să-i dea un ban de argint luntrașului, care îi trecuse, acesta refuză, și căzînd în genunchi îi săruta margina mantalei.

Puteau fi trei ceasuri de cătră zi, când Silas le eși iarăș în cale spre ai conduce la lăcașul de odihnă. De astă dată îi conduse într'o colibă umilită. Stăpînul ei îi întimpină cu multă dragoste. El avea pe frunte stigmatul sclăviei eterne, iar la gât și la picioare purta verigi de fer. Era păstorul unui nobil roman. El așezase pe masă o pâne proaspătă și apă, iar într'un ungher așternuse un pat din flori și ierburi.

Era totul ce le putea oferi acest biet sclav.

(Va urmă).

Desvoltarea chestiunii sociale.

— după Ernst Kirchberg. —

I. Evul vechiu.

Chestiunea socială a devenit arzătoare. În cei din urmă 20 ani și-a dat guvernele silința a sufoca mișcările socialiste. Dar din potrivă, conducătorii partidului persecutat sînt tot mai pretensivi, nemulțumirea lucrătorilor crește din zi în zi, relațiunea între cei ce le dau de lucru e tot mai încordată. Și fiecare alegere de deputat ne-a arătat că socialismul căștigă tot mai mult teren. Ideile socialiste nu le aflăm numai în păturile mai joase ale poporului numai, ci și în sinul clasei domnitoare să ivesc porniri socialiste. Le întîlnim la tot pașul, la cei culti din toate rangurile, la tineri și bătrîni, pe

catedrele universităților și în casele de ședințe ale reprezentanței naționale. Convingerea, că starea clasei lucrătoare are lipsă de îmbunătățire, a devenit generală și a pătruns până la guvernele singuraticilor țări. Dovadă pentru acestea au fost desbaterile cele multe asupra odihnei de Dumineca, și a altor instituțiuni umanitare. Dovadă ne sunt luptele cele multe pentru introducerea sufragiului universal.

Existat-a în toate timpurile o chestiune socială. Intrebi tu, iubite cetitorule? La aceasta trebuie să dau un răspuns negativ. Decând există lumea, aflăm în ea asupritori și asupriți, domni și servitori, avuți și săraci. Au trecut mii de ani în istoria neamului omenesc, fără ca să se fi escat vre-o criză socială, s'au înființat state și s'au ruinat, cari abstrăgând dela turburări interne mai mici să se fi ocupat cu deslegarea vre unei chestiuni sociale. Căci spre a putea vorbi de existența ei, nu să recere numai, ca în societatea omenească să fie situațiuni precare, cari trebuie îndreptate, ci e de lipsă, că masele poporului, cari au de a pătimi sub aceste situațiuni precari, să simțească ele înșiși insuportabilitatea stării lor și să pună toate în mișcare, spre a scăpa din situațiunea aceasta.

Numai acolo unde produce acțiunea reacțiune, poate urma lupta celor două puteri inimice și a împiedeca aceasta va fi datorința fiecărui guvern chibzuit. Apăsarea unei mulțimi inerte poate ținea veacuri, fără ca să poată fi vorba de a face vre-o schimbare.

Lucrul din urmă îl vedem la popoarele orientale. Chinezii, Inzii, Egiptenii trăesc și azi în stările acele economice și sociale, ca pe timpul lui Confucius, Buddha, a regelui Pharao. Poporul e împărțit în o mulțime de clase deosebite, cari au fost despărțite între sine prin bariere peste cari nu pot trece formând o gradațiune dela rangurile cele mai înalte până la cele mai de jos. Individul e restrâns foarte în voință și mișcare, e legat de glie și e avizat la industria aceea, rezervată castei sale, în care a lucrat părintii și moșii lui. Toate lucrările spirituale erau în mâinile preoțimei și a principilor, cari sufocau în germine pornirile mai înalte în popor și să pricepeau a-l stoarce prin poveri grele și biruri apăsătoare, până când fură înlocuiți de învingători străini, cari continuară acelaș lucru.

Stările aceste sigur nu a fost înălțătoare de suflet, dacă mai socotim și volnicia și nedreptatea, cari domniau în toată țara, dacă ne gândim la invidia și jalușia castelor între sine, la disprețul nemărginit, cu carele au fost tractată casta celor de jos. Și în butul tuturor, stările aceste s-au conservat în decurs de mii de ani până azi cu puține modificări. Cauza o aflăm în firea orientalului care prefereste odihna și plăcerile activității și cari nu-l lăsară prin urmare a ajunge la libertate și la determinare din voia proprie. Religiuinea i-a abătut afară de aceea gândirea și lucrarea dela lumea externă. Cu aceasta merseră așa departe, că iubirea deaproapelui nu a trecut nici când peste granița castei, fără a mai vorbi ea s'a ridicat la înălțimea simțământului național.

Nicie Buddhismul n'a schimbat acest mod de gândire al orientalilor. Buddha avuse adevă, ca mai târziu Hristos, o inimă compătimitoare pentru suferințele poporului, el

simția ce e drept nedreptatea castelor și propovăduia împotriva acestora egalitatea tuturor oamenilor. Dar, pătruns de nimicirea celor lumesti, abatea și el pe cei însărcinați și oboșiți dela prezent conzolandu-i cu o odihnă vecinică, în o viață mai târzie, mai fericită, cu desfacerea totală în Nirvana.

Nicie la cele două popoare cari le vom contempla acuma, la iudei și la greci, nu simțim decât numai puțin ori nimic despre prezența unei chestiuni sociale, deși la ele produsera cu totul alte cauze rezultatul acela ca la Chinezii Inzii și Egipteni.

Legislațiunea lui Moise a părtinit în multe privințe pe săraci și dicta poporului întreg restricțiune cu privire la trai, silind clasele superioare și dacă se înavuțiau la simplitate și cumpăt —, nelăsând să se formeze un contrast prea mare între singuraticile clase sociale. În Palestina abia cred că vor fi cunoscut lipsa și sărăcia cum o avem astăzi. Bunurile mobile erau doară la ei până la un grad oarecare bunuri comune, fiecare putea merge în pământul altuia și mânca, ce și cât voia, doar însuși Hristos cu învățăceii săi au trăit astfel zile și săptămâni în călătoriile lor dealungul și dealatul țării. După posibilitate se prevăzuse ca o familie să nu sărăcească total. Fiecare vânzare de pământ se încheia cu asigurarea dreptului de răscumpărare, și dacă nu se putea efectui mai de timpuriu răscumpărarea aceasta, locurile vândute după 50 ani treceau iarăși la proprietarul de mai înainte ori la erezii lui. Aceasta sigur că a fost o regulă acomodată, a susținea familiile în proprietatea lor, și a împiedeca împovorarea prea ușoară a realităților.

Și dacă și bogatul trebuia să se îmbrace ca omul cel mai sărac, dacă tot luxul era interzis, nu putea prinde în popor rădăcini invidia și nemulțumirea, cari sunt pe cum știm prea bine motivele principale ale revoluțiunilor sociale. Ce e drept că legile lui Moise avură de urmare împărțirea poporului izraelit peste tot pământul. Cei avuți își căutau de trebi neîmpedecați în străinătate și se puteau mișca mai liberi și mai nezorțiți. Dar și împrejurarea aceasta influența numai în direcțiunea aceea, a crua Palestina de orice turburări sociale. Căci pe lângă toată înmulțirea, de carea se bucurară fiii lui Avram, n'a putut fi vorba nici când de o poporațiune prea deasă la ei acasă. Ei făceau loc generațiilor viitoare, prin emigrări, și așa erau căutate totdeauna puterile de lucru și pâne deajuns, spre a nutri poporațiunea.

Tot asemenea erau împrejurările în Grecia. Prin pozițiunea favorabilă a țării lor Grecii de timpuriu au fost avizați la navigațiune și comerț, ei strătăiară marea mediterană în toate direcțiunile, și superiori fiind locuitorilor prin cultură și destoinicie comercială, să așezară pretutindenea și fundară dealungul țărmurilor un număr de colonii, cari susținură continuu legăturile cu patria mamă. Coloniile aceste a fost un teritor avut pentru desfacerea mărfurilor indigene, comerțul avea legături tari și bazate, și tinerii greci aveau ocaziune, ași funda și în străinătate un viitor asigurat.

Condițiunile aceste împedecară ridicarea unei chestiuni sociale, și organizațiunile interne se îngrijiră ca să nu obvină. Legislațiunea din Sparta și Atena se silia a slăbi contrastul dintre avuți și săraci.

În Sparta aflăm creșterea comună a tinereții, pentru bărbați esercițiile gimnastice, prânzurile comune. În Athena cu deosebire pe timpul lui Pericles aveau toate un caracter democratic. Impărțirea plății la cetățenii, cari aparțineau legislațiunii ori tribunalului cu curtea de jurați, puse și clasele muncitoare în poziția de a lua parte la guvernarea statului. Prânzuri de jertfă împreunau după întoarcere din resboaiel biruitoare toate straturile la voie bună. Banii de teatru procurau și celor săraci plăcerea teatrelor. Tot instituțiuni spre a aplana deosebirea de rang, a generaliza cultura și cunoștința dreptului.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, revistă literară. Anul VI. Nr. 23. cu următorul sumar: Adina Gr. Olănescu, Cugetări (dintr'un manuscript postum). Trad. de St. O. Iosif, Într'un album (poezie după Enea Ronceini). — D. Anghel, Poezii populare. — M. Sadoveanu, O istorie de demult. — Ștefan Braboreanu, Tinăra moartă (poezie după José-Maria de Heredia). — George G. Entonescu, Optimism și pesimism în pedagogie. — G. V. Botez-Gordon, Samariteanca (traducere din Edmond Rostand). Șt. Șerbanescu, Nufăr alb (poezie). — D. Teleor, Sonet. — I. Scurtu, Cronică.

„Luceafărul“, Nr. 11 cu următorul sumar: Oct. Goga, Străinul (poezie). — G. Murnu, Monumente antice din Roma: Capitoul astăzi. — I. U. Soricu, Târziu (poezie). I. Ciocârlan, Inimă de mamă (nuvelă). — Dinu Ramură, Reintors (poezie). — I. Secula, Dintr'o căsătorie. — P. Dulfu, Caprele popii. Dări de samă: Georgicule, trad. de Coșbuc; Dragoste cu toane de Goethe, trad. de St. O. Iosif; O ședință comunală de G. Stoica; Nuvele de E. Lovinescu; Salomea de Wilde, trad. de Z. Bârsan; Isprăvile lui Păcală. Bibliografie. Ilustrațiuni: Capitolul de astăzi. Statua lui Marc Aurel, Galul murind, Spinario.

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria semi-narială** și costă **540 cor. + 30 fil.** porto. Pentru România **6 lei.**

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum **5 cor. + 30 fil.** porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1 cor. 50. fil. + 10 fil.** porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

p. redacție responz.: **Augustin Gruția.**

A apărut: LITURGIERUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
crudo 6 cor.
legat 9 „
Pe hârtie velină consistentă:
crudo 5 cor.
legat 8 „

Comunicarea trenurilor

prin gara Kükülöszög — Blaj.

— Valabilă dela 1 Octomvrie n. 1906. —

cătră	g a r a	dela
	Teiuș—Tövis	
12:48	tren de persoane	1:02
7:55	tren accelerat	12:22
7:02	tren mixt (numai Joia)	4:05
2:52	tren accelerat	2:13
1:20	tren de persoane	9:05
	Copșa—Kis-Kapus	
1:07	tren de persoane	12:43
12:23	tren accelerat	3:1
4:09	tren mixt (numai Joia)	6:53
2:14	tren de persoane	2:15
9:06	tren accelerat	2:51
	Parajd	
3:02	tren mixt	8:44
2:43	tren mixt	6:48
9:11	tren de persoane (Luni, Mercuri, Sâmbătă)	12:38

Pentru economi!

„Peronospin“ Mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporii, la stropirea viilor. □ □ □ □

Neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“, decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitra vine la 50 fil., pe când cu piatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“, dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului, viaa va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate. — probabil pentru aceea, că piatra vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Praful de stropit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revânzătorii-comercianții căpăta rabat corăspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însămnătate este pentru ori care econom a întrebuițată acest prav de îngrășare, căci prin acesta să urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcărimea păduchilor, prin care mănăcărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine vooește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț să capăta pentru rachiu de prune, slibovitza, borovicika, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se capăta la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

== Szászváros, Piața școalei 41. ==

(16) 10-10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

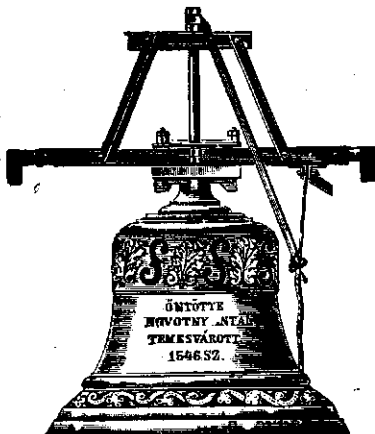
(8) 52 52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut. construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(7) 52-52

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

90.981.088 coroane.

9.125.898 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.